

KÚRIA

Bfv.II.888/2014/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év november hó 12. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rablás büntette és más bűncselekmény miatt I.rendű terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Városi Bíróság 45.B.627/2010/13., illetőleg a Debreceni Törvényszék 1.Bf.109/2012/12. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Debreceni Városi Bíróság a 2011. november 15. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 45.B.627/2010/13. számú ítéletével I.rendű terheltet bűnösnek mondta ki rablás büntetében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 321. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] és testi sértés vétségében [korábbi Btk. 170. § (1) bekezdés, (4) bekezdés és (7) bekezdés].

Ezért a terheltet - halmazati büntetésül - 2 év, végrehajtásában 5 év próbaidőre felfüggesztett, börtönbüntetésre ítélte. Rendelkezett továbbá a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi

költségről.

A terhelt terhére bejelentett ügyészi fellebbezés alapján másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék a 2013. március 18. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 1.Bf.109/2012/12. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta: a testi épség elleni cselekményt testi sértés büntettének [korábbi Btk. 170. § (1) bekezdés, (4) bekezdés I. fordulat] minősítette, a börtönbüntetés tartamát 2 év 8 hónapra súlyosította, a végrehajtás felfüggesztését mellőzte, a terheltet 3 év közügyektől eltiltásra is ítélte - egyebekben helybenhagyta.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt (nem jelölten is) a Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának 1. fordulatára alapozva, a testi sértés törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés miatt, megváltoztatás, az elsőfokú ítélet helybenhagyása (vagyis: a rablás büntette mellett a gondatlanságból elkövetett testi sértés vétségének minősítés és végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása) érdekében.

A védő indokai

- a sértett szerint sem a sérülés okozása volt az elkövető szándéka, hanem a menekülése érdekében csapott céltalanul hátra, s ezzel a sértett kezét kívánta magáról lerázni, tehát az alapügyben egyértelműen kiderült, hogy a terhelt szándéka nem terjedt ki testi sértés okozására,
- az orvossal szemben a maradandó sérülés kialakulása a nem megfelelő orvosi beavatkozásnak köszönhető, mert a többféle lehetőség közül választott kezelési mód először megfelelőnek tűnhetett, majd időközben kiderült, hogy annak folytatásával - a sérülés a jellegéből fakadóan - csak maradandó fogyatékoságot hátrahagyva alkalmas a sérülése kezelésére, azaz megfelelő orvosi ellátás esetén elmaradt volna a maradandó fogyatékoság,
- a megjelölt két kérdésben a megállapított tényállás téves, és ezekből a téves tényekből téves a testi sértés elkövetésére vont jogkövetkeztetés is.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1071/20141. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben megalapozatlannak találta.

A Legfőbb Ügyészség szerint

1. az indítvány törvényben kizártsága abban áll, hogy a felülvizsgálati eljárásban a támadott határozatban megállapított tényállás irányadó, s az nem támadható,
2. az indítvány egyebekben megalapozatlan, mert

- a terheltnek az általános élettapasztalat alapján is fel kellett ismernie, hogy a sértettnek sérülést okoz, melynek elmaradását illetően csak a véletlenül bizakodhatott, ezért az eshetőleges bántalmazási szándékra vont következtetés helyes,
- az eredményt, a maradandó fogyatékoság bekövetkezésének lehetőségét a terhelt azért nem látta előre, mert a tőle elvárható figyelmet és körütekintést elmulasztotta, így az eredmény tekintetében gondatlanságának enyhébb foka (negligentia) állapítható meg,
- a testi sértés és a maradandó fogyatékoság, mint eredmény közötti okozati összefüggés felvetett hiányára vonatkozóan a tényállás nem tartalmazza a hivatkozott orvosszakértői nyilatkozatot, ugyanakkor az ítélkezési gyakorlat egységes abban, hogy az ok-okozati folyamatok értékelésének alapja a feltételek egyenértékűségének az elve (conditio sine qua non), vagyis ha a kiváltó okhoz az elkövetőtől független további ok társul, amely lehet véletlenszerű is, az okozati összefüggés nem szakad meg, legfeljebb lazábbá, közvetettebbé válik (BH 1993.7., BH 2008.206.).

A Legfőbb Ügyészség indítványozta a támadott határozat tanácsülésen történő hatályában fenntartását.

A terhelt észrevételt tett az ügyészi álláspontra. Ennek lényege, hogy lopási szándéka volt, rablást és testi sértést nem kívánt elkövetni. Amikor azonban a sértett rátette kezét a jobb vállára, és ő jobb kézzel, könyékben félig behajlítva, nem irányzottan egyszer hátracsapott, azzal rablást követett el. A hátraütés az általános élettapasztalat alapján nem okozhat nyolc napnál tovább gyógyuló sérülést, és azért sem róható terhére a maradandó fogyatékoság, mert a sértett elutasította azt a másféle megfelelőbb kezelést, ami mellett az orvosszakértő szerint maradandó fogyatékoság nem keletkezett volna. Az általa okozott testi sértés beleolvadt a rablásba, s az erőszak kétszeresen nem is értékelhető. A terhelt a támadott határozat megváltoztatásával „megfelelő” ítélet meghozatalát kérte.

A védő nem tett észrevételt az ügyészi álláspontra.

III.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos, részben pedig törvényben kizárt.

1. A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja, azaz nem nyitja meg a ténybeli sérelmezés lehetőségét.

A felülvizsgálati eljárásban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, és nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Ebben az eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 388. § (2) bekezdés 1. mondat, Be. 419. § (1) bekezdés], tehát a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának 1. fordulata alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki. Ennek alátámasztására ugyanakkor az indítvány részben olyan eljárásjogi indokokat hozott föl, amelyek nem szerepelnek a Be. 416. § (1) bekezdésének c) és d) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között. Vonatkozik ez a sértetti vallomásra és az orvosszakértői vélemény tévesnek állított figyelembevételére. E részében az indítvány az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a testi épség elleni bűncselekmény minősítését - ami felülvizsgálatban kizárt.

A kizártság önmagában elutasításhoz [Be. 421. § (2) bekezdés 1. mondat 1. fordulat] vezetne, érdemi elbírálásra az indítvány egyéb érvei alapján került sor.

2. A minősítés vizsgálata eredményeként a Kúria az alábbiakat állapította meg.

Az elsőfokú bíróság által megállapított (elsőfokú ítélet 2. oldal 7. bekezdésétől a 3. oldal 1. bekezdésével bezárólag), majd a másodfokú bíróság révén részben pontosított, illetőleg kiegészített

(másodfokú ítélet 1-4. bekezdés) a történeti tényállás lényege:

- a terhelt 2009. november 9-én egy áruházban a pénztárgépet kinyitó pénztárosnő sértett mögé lépve a kasszából kivett 6.500 forint készpénzt,
- a terhelt megkísérelt távozni, ekkor azonban a sértett megragadta a terhelt jobb kezét, próbálva visszatartani,
- a terhelt a sértettel dulakodni kezdett és szabadulása, illetőleg a pénz megtartása érdekében egy alkalommal a pénzt fogó jobb kezével hátracsapott és kézháttal kis-közepes erővel megütötte a sértett bal arcfelét, azon zúzódásos, 8 napon belül, ténylegesen 4-5 nap alatt gyógyuló sérülés jött létre,
- a terhelt a szabadulása érdekében csapkodott kezével, illetve a másik karját próbálta a sértett fogásából kitépni,
- dulakodás közben a sértett bal keze III. ujj körömperc alapja kezének csavarodása következtében közepes-nagy erőbehatásra eltört, a törés 8 napon túl, ténylegesen 5-6 hét alatt, a bal kéz használhatóságának közepes fokú csökkenésében álló maradandó fogyatékoság hátrahagyásával gyógyult,
- a kár nem térült meg.

A védő felülvizsgálati indítványa és a terhelt ügyészi álláspontra tett észrevétele abban megegyezik, hogy a rablás büntettének elkövetését nem vitatják, és a maradandó fogyatékoságot okozó testi sértés büntettét nem tartják felróhatónak. A testi épség elleni cselekmény minősítését érintően már ellenkező véleményen vannak. A terhelt szerint a nyolc napot meg nem haladó gyógytartamú sérülést okozó erőszak beleolvad a rablásba. Ezzel szemben az elsőfokú ítélet helybenhagyása iránti kérelméből következően a védő úgy látja, hogy a gondatlanságból elkövetett maradandó fogyatékoságot okozó testi sértés vétsége megvalósult, ámbar érvelt a szándékosság teljes hiányával, valamint az okozati összefüggés hiányával is.

Az elkövetéskor és az elbíráláskor azonos tartalommal hatályos korábbi Btk. 170. §-ának (1) bekezdése szerint, aki más testi épségét (vagy egészségét) sérti, ha a sérülés (vagy a betegség) nyolc napon belül gyógyul, a könnyű testi sértés vétségét követi el; a (4) bekezdés 1. fordulata pedig úgy rendelkezik, hogy büntettet követ el az elkövető, ha a testi sértés maradandó fogyatékoságot okoz.

A Kúria maradéktalanul egyetértett az indítvánnyal szemben kifejtett ügyészi állásponttal.

A terheltnek a kézháttal hátracsapva leadott kis-közepes erejű és a sértett arcát ért ütése egyértelműen mutatja, hogy testi sértés okozására irányuló szándék vezette. A magatartásának előrelátható esetleges következményét ugyan nem kívánva, de abba belenyugodva,

azaz ún. eshetőleges szándékkal (korábbi Btk. 13. § 2. fordulat) járt el. A Kúria megjegyzi, hogy a terhelti szándékra történő következtetés nem vezethető le a sértett esetleges meglátásából, hanem csakis a sérülés okozásának konkrét tényeiből vonható megfelelő következtetés.

A terhelt jogtalan támadást intézett más (az áruháza) javai ellen. A javakat védő sértett kétségtelenül jogos védelmi helyzetben cselekedett [korábbi Btk. 29. § (1) bekezdés], midőn megragadta a terhelt kezét. Azaz a terhelt kezdte, majd dulakodással folytatta a támadást, és annak során ütötte meg a sértett arcát, illetőleg annak során okozta a tőle elvárható figyelmet és körültekintést elmulasztva (korábbi Btk. 14. § 2. fordulat), ún. hanyag gondatlansággal a sértett maradandó fogyatékoság visszahagyásával gyógyuló töréses sérülését, mint eredményt.

A felvázolt körülmények között a terhelt dulakodásba, vagyis további tetteges támadásba is bocsátkozó magatartása vezetett az eredményhez, a kettő közötti okozati összefüggés tehát fennáll.

A korábbi Btk. 15. §-a alapján az eredményhez mint a bűncselekmény minősítő körülményéhez fűzött súlyosabb jogkövetkezmények akkor alkalmazhatók, ha az elkövetőt az eredmény tekintetében legalább gondatlanság terheli.

Ez az ún. vegyes bűnösség, s emiatt a terhelt cselekménye egységesen szándékosan elkövetettnek, közelebbről maradandó fogyatékoságot okozó testi sértés büntettének minősül.

A Legfőbb Ügyészség helytállóan hivatkozott arra is, hogy az ítélezési gyakorlatban általánosan elfogadott a "conditio sine qua non" - a feltételek egyenértékűségének elve. Ennek lényege az, hogy a kiváltó ok nélkül a későbbi eredmény nem következett volna be; a későbbi eredményhez vezető minden szükségesnek bizonyult feltétel egyenértékű. Abban az esetben, ha az eredményhez vezető kiváltó okhoz az elkövetőtől független további közreható - ideértve a véletlenszerű - ok társul, az okozati összefüggés nem szakad meg, legfeljebb az okozati kapcsolat lazábbá válik. A közreható okoknak az eredmény bekövetkezésében betöltött jelentőségét a büntetés kiszabása körében kell megfelelő nyomatékkal figyelembe venni (BH 1993.7., BH 2008.206., továbbá a nem hivatkozott: BH 1982. 179., EBH 2005. 1291., BH 2002. 169., BH 1997. 564.). Közreható okot ugyanakkor az irányadó tényállás nem tartalmaz.

Mindez azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság - az előzőekből kitűnő korrekcióval - törvényesen minősítette a rablás büntettével bűnhalmazatban [korábbi Btk. 12. § (1) bekezdés] a testi épség elleni cselekményt.

Ha pedig a minősítés törvényes, akkor a büntetés törvényességének a kérdése nem is vizsgálándó [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulat].

A Kúria ehhez hozzáteszi, hogy - amennyiben a terhelt mindössze nyolc napon belül gyógyuló sérülést okozott volna a sértettnek -, mivel az ítélkezési gyakorlat szerint az erőszak alkalmazása folytán létrejött könnyű testi sértés beolvad a súlyosabb büntettségbe (pl. BJD 2988., BJD 4811., utóbb BH 2004. 41. I., BH 2002. 123.) - az beleolvadt volna a rablás büntettségébe is. A rablási erőszaknak ugyanis szükségképpen vis absoluta jellegűnek, azaz a passzív alany (sértett) ellenállását kizárónak kell lennie, s az erőszaknak ez a megkívánt mértéke általában magában foglalja a könnyű testi sértés okozását.

A büntetés önmagában akkor eshetne felülvizsgálat alá, ha a bíróság - a minősítésen túl - a büntető törvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve volna a nemében vagy mértékében törvénysértő (BH 2012.239.), amire egyébként hivatkozás sem volt, de a Kúria jelzi, hogy ilyen törvénysértést maga sem észlelt.

A Kúria végül utal rá, hogy a rablás érdekében kifejtett erőszaknak célzatosan, azaz fogalmilag egyenes egyenes szándékkal (korábbi Btk. 13. § 1. fordulat) kell a jogtalan eltulajdonításra irányulnia. A rablás ezért csak szándékosan elkövetett testi sértéssel állhat bűnhalmazatban. Fogalmilag kizárt, hogy a rablás bűnhalmazatban állhatna egy gondatlanságból elkövetett - pl. maradandó fogyatékossgot okozó - testi sértéssel.

A Kúria arra is felhívja a figyelmet, hogy az Országos Igazságügyi Orvostani Intézetnek a testi sérülések és egészségkárosodások igazságügyi orvosszakértői véleményezéséről kiadott 16. számú módszertani levele [Egészségügyi Közlöny 1998. évi 7. szám] az V. pontban adja meg a maradandó fogyatékossg fogalmát. Aszerint ezen a sérülést elszenvedett ember testrészein, érzékszervein mutatózó valamely képességének, szervének elvesztésében vagy használhatatlanná válásában, a test torzulásában megjelenő, továbbá a szervek működésében (ideértve a szervek, szervrendszerek, az idegrendszer és a szellemi tevékenység működését is) felismerhető olyan defekt állapot értendő, amely meghatározott időn belül kialakul és munkaképesség-csökkenésként is mérhető.

Az alapügyben az elsőfokú bíróság a sértett bal kezének közepes fokban csökkent használhatóságát jelölte meg maradandó fogyatékossg gyanánt, de munkaképesség-csökkenésként és kifejezetten defekt állapotként már nem határozta meg. A hivatkozott módszertani levél szerint a maradandó fogyatékossg megállapítása orvosszakértői feladat, azonban büntetőügyben a bíróság feladata a büntető jogszabályok alkalmazásában jelentős tények [Be. 75. § (1) bekezdés 1. mondat] megállapítása [Be. 258. § (3) bekezdés c) pont]. Annak csak megítélendő forrása az orvosi szakértés, mint bizonyítási eszköz [Be. 76. § (1) bekezdés].

A munkaképesség-csökkenésként és kifejezetten defekt állapotként meghatározás elmaradása

azonban nem teheti kérdésessé, hogy az alapügyben megállapított tényállás abban is irányadó, hogy a maradandó fogyatékoság ténye bekövetkezett.

A bemutatottak folyamánként a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata szerint tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulatának megfelelő összetételben eljárva - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot - a Be. 426. §-ának megfelelően - hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. november 12.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

*bírósági ügyintéző
NYM*